MEIE TERJERID

NR 2. DETSEMBER 2015

SAKSA JAHITERJER MIISU

lk 11

Nelli Privalova, lk 4

Metsik Šotimaa, lk 18

Norwichi terjer, lk 25

Tasub teada: kasvatajaeetika, lk 9

Veterinaarilugu: valu, lk 17

Lemmiklooma toitumine, lk 23

Vastab Sirje Vets, lk 25

ADVANCE
Adult
Chicken and Rice
ADVANCE
Sterilized
ADVANCE
Mini
ADVANCE
Hairball
ADVANCE
Lamb & Rice
ADVANCE
Maxi
affinity
ADVANCE
OMA LEMMIKU PAREMA TERVISE NIMEL
Nostrem Pet OÜ Töökoja 7, Tallinn tel.: + 372 6418708 e-post: nostrem@hot.ee

Toimetajaveerg

Tore tõdeda, et terjeri-ajakiri on hoo sisse saanud ja teinegi number ilmavalgust näinud. Jätkame alustatud stiilis igat numbrit läbivate põhiteemadega. Seekord avab persoonilugu salapärasema poole tunnustatud ajakirjanikust, poliitikust ja endisest sportlasest – alati säravast Nelli Privalovast, kes on tuntust kogunud ka bullterjerite kasvatajana. Terjeriloos toome Aili Pärtel-Beljaevi vahendusel lugejani saksa jahiterjer Miisu värvika elu, mis on linnainimese pilgu eest enamasti varju jäänud. Veterinaarmeditsiini doktor Heli Säre juhib tähelepanu loomade valu võimalikule aladiagnostikale ja toitumisalast nõu pakub nõustaja–koolitaja Klarika Metsaorg. Uue rubriigina lisandub „Tasub teada", mille eesmärgiks on tuua koeraomanikeni erinevaid valdkondi puudutavaid praktilisi teemasid. Alustame pisut provokatiivsest kasvatajaeetikast ja järgnevas numbris püüame lihtsustatult lahti seletada näitustel toimuva. Tutvustame norwichi terjerit – väike, vähenõudlik ja samas väga vastupidav tõug, mis sobib inimesele, kes tahab veeta oma elu väsimatu kaaslasega. Lisandunud on ka" Vimka veerg", kus iga soovija võib pajatada oma lustaka või õpetliku loo - selles numbris leidub nii üht kui teist. Teeme lühikese pildilise tagasivaate sügisesele Terjeripäevale ja meenutame veelkord terjerite erinäituse võitjaid.

Meie Terjerite järgmine number ilmub aprillis. Endiselt ootame küsimusi koertekoolitaja Sirje Vetsile, teavet erinevate kajastust väärivate sündmuste kohta ja tagasisidet e-mailile toimetus@terrier.ee

Täname meie toetajaid: Koerus, Nutikas Lemmik, PetMarket, Norna, Pet City, Pet City Kliinik, Magnum

Soovime meie lugejaskonnale rahulikku jõuluaega ja suurepärast uut aastat!

Ajakirja toimetus

Trükkija: Printhouse OÜ. Tiraaz 500 tk.

Ajakirja toimetus:

Peatoimetaja: Anne-Lii Sild

Toimetaja: Aivi Kabur

Kujundaja: Mihhail Knut

Assistent: Katariina Muru

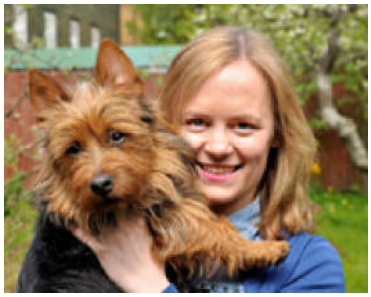

Fotograaf: Margot Oder

AJAKIRJANIK, KES SÜNDIS KOOS PÜSSI JA KOERTEGA

PERSOON. Nelli Privalova särab, sest naudib kõike, mida teeb. Tunnustatud ajakirjanik, poliitik ja endine sportlane on aastaid kasvatanud bullterjereid ning võitleb loomade õiguste ja heaolu eest nii, kuis jaksab.

Nelli Privalova sündis kodus, kus olid kaks koera ning esimeseks mänguasjaks ostis isa talle jahipüssi. Sealt sai alguse tema armastus loomade ja laskespordi vastu. Ajakirjanikuna on ta aastakümnete jooksul püüdnud loomadega seotud muresid ja rõõme inimesteni tuua, poliitikuna on ta seisnud Eesti riigi kaitsmise eest. Privalova on selline inimene, kelle ees võtaks igaüks mütsi maha.

Privalova pani oma kennelile nime Parabellumi relvade järgi ning ta on tegelenud kääbus bullterjerite kasvatamisega. Selle tavainimeses veidi vastakaid tundeid tekitava tõuni jõudis naine veidrat teed pidi. „Käisime koos mehega Brnos koeranäitusel ning pidime sealt ühele sõbrannale bullterjeri tooma. Läksime siis koera vaatama ning minu esimene reaktsioon oli, et sellise peletisega ei suudaks ma mitte kunagi koos elada," meenutab ta 1985. aasta sündmusi.

Privalova selgitab, et bullterjerid on jahikoerad, kes piiravad sisse metssigu. „Üks hammustab siga ninast ja teine tagant poolt. Viis minutit hiljem tuleb jahimees ja tapab looma noaga," kirjeldab ta võigast protsessi. Kuigi esmamulje bullterjerist oli kehv, siis kõigest paar päeva hiljem oli olukord sootuks teine.

„Ostsime selle koera ära ning hakkasime siis kõik koos autoga Tallinna poole sõitma. Reisi lõpuks oli selge, et hoopis meie võtame selle koera endale. Kahe kuu vanune väike terjer oli nii sümpaatne ja tark, et võlus mind täielikult ära. See oli esimene bullterjer Eestis ja Baltikumis ning üks esimesi kogu Nõukogude Liidus," räägib Privalova, kelle silmad lähevad oma koeri mainides alati põlema. „Nad on nagu tõelised klounid. Bullterjer on koer, kes tõstab alati omaniku tuju. Nad teevad koguaeg selliseid trikke, et peab lihtsalt naeratama. Praegugi läheb suu kõrvuni, kui nendest räägin. Välimus on petlik ning inimesed on üllatunud, kui õpivad bulkasid tundma. Muidugi võivad nad vahel ka väga tõsised olla, kuid ise ei lähe nad kunagi kellelegi kallale. Pigem võivad bullterjerid konflikti provotseerida."

5000 rubla koera eest

Bullterjerite kõrval on Privalova suureks armastuseks olnud ka afgaani hurdad. „Sündides olid mul kodus inglise setterid. Keskkoolis käies meil enam koera polnud. Mina väga tahtsin, kuid vanemad mitte. Kui lõpuks abiellusin, siis esimese asjana võtsin koera. Tahtsin väga kollit, kuid tema jaoks poleks mul aega jagunud. Võtsin hoopis puudli. Kõigepealt oli üks

puudel, siis juba teine," meenutab ta. „Ühel päeval nägin aga pildi pealt afgaani hurta ning temast sai minu unistuste koer. 1980. aasta olümpiaregati paiku nägin tänaval lõpuks esimest korda oma silmaga üht ning jooksin kohe omanikuga rääkima. Selgus, et kaks kutsikat on Moskvast Eestisse toodud. Ühe koera hind oli 5000 rubla – see oli tohutu raha. Kuupalk oli umbes 900 rubla, kuid ikkagi ostsin ma endale koera."

1985. aastast alates on Privalova paralleelselt pidanud nii hurtasid kui bullterjereid ning kuigi esialgu võib see kooslus tunduda veidi kummaline, siis naise enda sõnul sobivad nad ideaalselt. „Kõik imestasid, kuidas nad läbi saavad. Kui bullterjeritel näiteks külm on, siis lähevad nad hurda kaissu magama."

Aretustööd on Parabellumi kennel teinud rahulikult ja tasakaalukalt. Privalova luges kokku, et alates 1985. aastast on tal olnud 12 bullterjerite pesakonda. „Töö kõrvalt ei jäänud lihtsalt rohkem aega," toob ta välja loogilise põhjuse. „Meie kenneli koerad elavad Tais, Soomes, Rootsis, Poolas, Venemaal, Lätis ja Leedus. Mõned on ikka Eestis ka."

Kogu aja on tema kõrval olnud mees Aleksandr. „Me oleme 36 aastat koeradega tegelenud. Alati käime koos reisidel, me teeme üldse kõike koos," räägib ta. „Esimesed 25 aastat oli mees näitustel alati ringi taga, kuid ükskord oli ta sunnitud ise koera näitama. Nüüd teeb ta seda juba väga hea meelega."

Püssiga Nõukogude Liidu tipus

Noorena oli Privalova tipptasemel jahilaskja ning kaevikrajal teenis ta Nõukogude Liidu meistrivõistlustelt ka individuaalse pronksmedali. „15 aastat kuulusin Eesti koondisesse ning aastaid Liidu koondisesse. Eks ma isalt sain selle pisiku, kuna tema oli kõva jahimees. Kodust anti mulle kaasa koerad ja püssid – mõlemast sai minu suur armastus. Oleks mulle kingitud nukk või karu, siis oleks asjad ehk teisti läinud." Jahil Privalova aga ei käi ja ühtegi looma ta tapnud pole, kuna tema sõnul peaks sellised asjad jääma siiski meeste pärusmaaks.

Kui sportlaskarjäär läbi sai ja Privalova noore ajakirjanikuna Eesti raadiosse tööle läks, siis kadus elust ära võistlusmoment. Veidi hiljem avastas ta enda jaoks aga koeranäitused ning tunnistab, et tema jaoks on ka seal toimuv sport. „Jahilaskmise lõpetasin ära ja nüüd teen koerasporti. Agility jaoks olen liiga vana, seega pean näitustel käima. Võib tunduda uskumatu, aga koeranäitus pakub mulle peaaegu samasugust tunnet nagu tekkis omal ajal Nõukogude Liidu meistrivõistlustel. Enne ringi minekut on ikka kõva närv sees. Kunagi ei tea, kas sinu koer võidab või mitte. Äkki saan üldse madala hinde?" kirjeldab ta.

Lisaks tunneb Privalova end näitustel nagu kodus ning ta on leidnud koerte maailmast endale palju häid sõpru. „See rahvusvaheline seltskond on väga huvitav ning mulle meeldib uurida, kuidas töötavad teised kennelid. Iga näitusega mu maailmapilt avardub."

Suur krantside pidu

Privaolva on Eestis läinud ajalukku ka ise ühe eriskummalise ja tänuväärse näituse korraldajana. Kümmekond aastat toimus tema vedamisel tõutute korte näitus Le Krants. „Kui ma õigest mäletan, siis esimene Le Krants toimus 1996. aastal Tallinna Lauluväljakul. See oli tasuta sündmus ning raha me kelleltki ei küsinud. Ütlesin oma koeraomanikest sõpradele, et meil toimub selline pidu ning teie tulge kohtunikeks. Raadiomajas tegin näitusele reklaami

ning panin kokku auhinnad, kutsed ja muu vajaliku. Kokku tegime Le Krantsi kümme aastat ning parimatele hetkedel oli kohal 400 looma, kelle hulgas olid koerad, kassid, kalad ja linnud. See oli supertöö. Varjupaikade koerad olid kohal ja paljud neist leidsid meie abiga kodu," meenutab Privalova.

„Inimesed laulsid ja tantsisid. Kohtunikud kandsid mütsi, et nad saaksid kõikide krantside omanike ees austusest mütsi maha võtta. Külastajad panid kirja oma lugusid, kuidas nad oma krantsi said. See oli tõeliselt liigutav. Tõukoertega on ju lihtne, sest inimene lihtsalt läheb ja ostab omale koera, kuid krantside lood on tõesti erilised. Mul on need alles ning tegelikult võiks terve raamatu välja anda."

Lõpuks kuulutati ühel aastal välja neli kuni viis sarnase ideega näitust ning Privalova tundis, et tema ettevõtmisel pole enam kohta. „Aasta hiljem neid teisi näitusi enam ei toimunud, kuid ka meie oma ei saanud enam jalgu alla."

Naine tunnistab, et tegelikult peaks sellist üritust korraldama ka tänapäeval. „Varjupaigad teevad sotsiaalmeedias küll head tööd, kuid siiski kuluks inimestele ka selline silmast silma kohtumine ära. Vajadus sellise sündmuse järgi oleks olemas. Minul kahjuks ei ole piisavalt energiat, kuna tänapäeval peab igasugu projekte ajama ja paberimajandusega tegelema. Samas ma ei välista, et järgmisel aastal

taas üks Le Krants toimub."

Privalova sõnul on loomadele tähelepanu tõmbamine väga vajalik. "Inimestele peab asju nähtavaks tegema. Eestikeelses meedias ei räägita koduloomadest pea üldse. Võetakse koer ja veidi hiljem visatakse lihtsalt minema. Võtame viimase nädala – üks koer leiti prügikastist, üks kass visati kuuenda korruse aknast alla. Seadused on meil selliste asjade suhtes selgelt liiga leebed. 180 tundi sotsiaaltööd on ju naeruväärne, karistused peaksid olema karmid."

Südamelähedane riigikaitse

Privalova töötab Raadio4-s, kus tal on kaks saadet – üks loomadest, üks inimestest. „Loomade puhul püüan keskenduda kõigele, mis inimest huvitada võib. Räägime koertest, kassidest, näitustest ja tervisest. Räägime muredest ja rõõmudest. Külas käivad arstid, koerte omanikud ja kennelite omanikud. Meie idee ei ole tõstatada suuri probleeme, kuna saate formaat on veidi teistsugune ning ei sisaldi palju arutlemist. See on saade kõigile inimestele, kes tahavad saada teadmisi loomade kohta," ütleb saatejuht ise.

Persoonilood on aga Privalova tõeline leivanumber,

millele ta hakkas keskenduma juba 1963. aastal, kui ta Eesti Raadiosse noorreporterina tööle asus. „Olen avatud inimene ning mul pole vahet, kas intervjuurein Edgar Savisaart, kojameest, rongijuhti või ministrit. Viimane minister, kes mul külas käis, oli Marko Pomerants. Ma suudan kõigiga leida ühise keele," räägib Privalova. „Poliitikutena teevad inimesed vahel väga imelikke avaldusi, kuid kui nendega omavahel rääkida, siis on tegemist väga põnevate persoonidega. Nelja aastaga on minu saatest läbi käinud 150 fantastilist inimest."

Privalova sõnul võis pikaaegne ajakirjanikutöö olla ka põhjuseks, miks temagi taasiseseisvunud Eestis poliitikukarjääri alustas. „Juhuslikult see kõik ei juhtunud. Aastaid kääris idee mu peas ning 1993. aastal pakuti välja, et võiksin osaleda kohalikel valimistel. Ning alates sellest ajast olen pidavalt Tallinna Linnavolikokku valituks osutunud. Kui mind ka Riigikokku valiti, siis ei lubanud seadus mul volikogus töötada, kuid ülejäänud aja olen alati linnas aktiivne olnud," rääkis Keskerakonda kuuluv naine.

Poliitikuna huvitub Privalova enim riigikaitsest. „See on alati mu südameasi olnud. Töötasin Riigikogus riigikaitse komisjonis ning see oli tõesti meeldiv. Nüüd Linnavolikogus kuulun korrakaitse komisjoni, kuigi sellel pole riigi kaitsmisega eriti pistmist." Ta meenutab Riigikogu ajast üht vahejuhtumit, kus komisjoni liikmed käisid koos kaitseliitlastega sõjapüssi laskmas. „Esimest korda hoidsin sellist püssi käes, kuid sain kõigi nende Kaitseliidu meeste kõrval kolmanda koha. Siiamaani on auhinnaks saadud kruus alles. Nii juhtub, kui tüdruk saab esimeseks kaisukaruks püssi," muigab rõõmsameelne proua.

Kaarel Täll
Fotod: Nelli Privalova erakogu

Applaws paneb särama!

KASVATAJAEETIKA JA EETILINE KASVATAJA

Kui olete koeraomanik või alles plaanite selleks saada, siis tasub teada, et tegelikult algab kõik kasvatajast. Meie väljaandes propageerime vaieldamatult puhtatõulisi terjereid ja järgnevate lugude vahendusel püüame aidata mõista, mis „maailmaga" siin tegemist on.

Hiljuti kasvatajakoolituse kursust läbides, tuli meil kirjutada essee teemal „Kasvatajaeetika ja eetilne kasvataja", tuues välja selle positiivseid ja negatiivseid külgi. Poleks iial arvanud, et seda „sunniviisiliselt" kirjutatud teemat kohe uuesti käsitlema tõttan, aga elu teeb omad korrektuurid ja esimese teema valikul sai otsustavaks üsna juhuslik seik. Ühes ühiskondlikus asutuses olin sunnitud kõrval lauas peetavat kahekõnet kuulama, mis materdas kasvatajaid kui ebameeldivaid ja lausa vastikuid inimesi. Halvustati pikalt ja põhjalikult - kõiki ikka ühe mõõdupuuga, ole siis tipp-tegija või millerdaja (inglise keeles *puppy miller*). Nii, nagu ilmas on häid ja halbu õpetajaid, häid ja mitte nii häid arste, on ka kasvatajate hulgas leida nii üht kui teist – tuleb nad ainult ära tunda ja enda maitsele sobiv valida.

Eetiline kasvataja samastub vastutustundliku inimesega, kes on kompetentne ja hoolas, aus tunnistama ka eksimusi, armastab oma koeri ja pühendub aretustegevusele ning on avatud jagama informatsiooni oma tõu, kenneli ja vaadete kohta.

Kasvatajaeetika on suhtumine kenneltegevusse, mis hõlmab koerapidamise häid tavasid, aretusvisiooni ja julgust vastutada oma tegevuse eest. Samuti kuulub siia kolleegide ja kutsikaomanikega suhtlemine ning tekkinud probleemide oskuslik lahendamine.

Eetilise kasvataja poolt räägivad alljärgnevad punktid:

- Eetilise kasvataja eesmärk on püüelda perfektse tõu esindaja loomise poole, mis nõuab sügavaid teadmisi ja loomingulisust, head vaistu ja usaldusväärset mentorit. Kasuks tuleb võime näha tõugu tervikuna ja sihipäraselt põlvkond põlvkonna haaval seda edendada. Selleks peab hästi tundma oma tõu arengulugu, iseloomu- ja terviseprobleeme ning laiemalt geneetikat, anatoomiat ja füsioloogiat.

- Eesmärgiks on tõu parandamine, kandes edasi tõuspetsiifilisi väärtuslikke omadusi, et iga järgmine põlvkond oleks parem kui eelmine või vähemalt samal tasemel. Eelkõige tuleb objektiivselt ja piisavalt kriitiliselt hinnata enda koeri, kus suureks abiks on näituseringis saadud kirjeldused erinevatelt tõuspetsialistidelt.

- Hea kasvataja ei tooda ainult lemmikloomi, vaid tema eesmärgiks on näituse- ja aretuskoerad igast hästi planeeritud pesakonnast, mis aga vajab mitmekülgset aretusmaterjali. Võib küll omada head emast, aga selleks, et saada head kombinatsiooni, on vaja kogenud kasvatajate tunnustust, saamaks soovitud valikuid.

- Vastutustundlik kasvataja kohustub tegema vajalikke terviseuuringuid ja kasutab aretuses ainult terveid isendeid. Lisaks sellele on vääramatu tähtsusega koerte iseloomu, temperamendi ja tööomaduste arvestamine. Loomult arad või agressiivsed arvatakse aretusprogrammist välja, vältimaks iseloomuprobleeme järgnevates põlvkondades. Kasvataja võtab vastutuse geneetiliste haiguste ilmnemisel ja aitab leida lahendusi - nii veterinaarseid kui finantsilisi.

- Tugev kasvataja on õpihimuline, osaleb koolitustel ja näituseringis, väärtustab nii koerasporti kui töökatseid, püüdes välja tuua ja testida tõule olulisi omadusi. Omal nahal kogetud treeningud ja muud tegevused annavad parema ülevaate tõu võimekusest erinevatel tegevusaladel. See omakorda hõlbustab tulevaste kutsikaomanike õigele rajale suunamist.

- Kohusetundlik kasvataja valib hoolikalt kutsikaomanikke tagamaks neile hea ja turvalise elu. Uute omanike delikaatne küsitlemine selgitab välja elamistingimused, perekonna harjumused, millesse kutsikas peab sobituma, koerale pühendatud aja ja selle kvaliteedi. Kõhkluste

tekkimisel omab otsekohesust ja julgust kutsikat mitte müüa. Pigem hoiab pisut kauem ja leiab kutsikale selle õige kodu.

- Hea kasvataja on laia silmaringiga, tunneb hästi tõugu ja suhtleb tõuorganisatsioonide, kennelliidu, teiste kasvatajate ning kutsikaomanikega. Igakülgne uute omanike nõustamine, edasine õpetamine karvahoolduse, toitmise, treenimise ja kõige muu vajaliku osas peaks olema jätkuva suhte loomulik osa.

- Korrektne kasvataja hindab korda ja puhtust kutsikate ümber, oluline on valgusküllasus ja puhas õhk. Koerad/kutsikad näevad puhtad ja hooldatud välja ning on piisavalt sotsialiseeritud ja rõõmsad. Kutsikate külastused on reguleeritud ja nad saavad piisavalt vajalikku puhkeaega.

- Arukas kasvataja hindab objektiivselt ka enda võimalusi pesakonda planeerides. Tiine emane, poegiv emane ja beebi-kutsikad nõuavad rohkesti aega ja tähelepanu, stressivaba õhkkonda ja turvalist keskkonda. Pesast lahkujad peaks olema selleks igati valmis ja siin on kasvataja roll suure tähtsusega. Iga pesakond on vastutustundlikult planeeritud ja pesakondade optimaalse arvu aastas määravad võimalused, vajadused ja nõudlus.

- Eetiline kasvataja tunneb seadusi, aktsepteerib tõuorganisatsioonide aretusnõudeid, EKL-i ja FCI-i eeskirju.

Eetilise kasvataja vastu räägivad järgmised punktid:

- Rajab tegevuse ärile ja väärtustab kvantiteeti, pööramata piisavalt tähelepanu kvaliteedile.

- Eirab aretuseeskirju ega pea lugu terviseuuringutest, rääkimata tehtud uuringute avalikustamisest ja oma eksimuste tunnistamisest.

- Omab vähe teavet tõu ajaloo ja arengu kohta, samuti hetkeseisu kohta meil ning teistes riikides, pole motiveeritud õppima.

- Ei raiska raha näituste, koolituste, koeraspordi peale, pidades seda tähtsusetuks aja ja raha raiskamiseks. Ei soovita kuulekustreeninguid näitusekoertele, mis väidetavalt rikub koera esitlust näituseringis. Paraku ei saa viimasega nõustuda.

- Püüab värskeid kutsikaomanikke eirata, sest puudub teave ja oskus või lihtsalt soov neid aidata tekkinud küsimuste lahendamisel.

- Teiste kasvatajatega käitub vääritult - vassides ja ilustades oma tulemusi. Levitab kontrollimatuid fakte, laimu ja valeinformatsiooni teiste kasvatajate, koeraomanike ja koerte kohta.

- Jätab oma koerad/kutsikad piisava tähelepanuta, ei sotsialiseeri ega koolita, ei väärtusta puhtust ja valgust enda ja koerte/kutsikate ümber.

- Rikub teadlikult aretusnõudeid, seades ohtu emase koera elu ja tervise.

- Müüb kutsikaid finantsilistel kaalutlustel, pööramata tähelepanu uute omanike sobivusele antud tõugu omama ja oludele, millesse kutsikad satuvad.

Teoorias on alati kõik lihtsam, paraktilises elus aga mitte nii selgelt must või valge. On situatsioone, kus kasvataja ja koeraomaniku huvid võivad põrkuda ja sel juhul peaks lähtuma sellest, mis tõu arengu aspektist on õigem ja turvalisem. Aastate jooksul on potentsiaalsete kutsikaostjate teadlikkus tõusnud, kuid harvad pole ka situatsioonid, mis võivad kasvataja närvid ja moraalinormid proovile panna.

Eestis võib seni veel kasvatajaks saada endalegi ootamatult, kui juhuslikult paaritada kahte samast tõust koera, kellel juhtumisi ka tõupaberid olemas. Pesakond registreeritakse ja emase koera omanikust saabki kasvataja. Juhuste jada võib teatud ajani jätkuda ja esialgu õnnegi olla, kuid kindlasti ei jää tõsisemad tagajärjed tulemata ja paraku on see juba kogu tõu arengut ja mainet mõjutav. Õnneks on selles vallas Eesti Kennelliidu poolt meetmed tarvitusele võetud ja elementaarsete teadmiste nõue kasvatajatele seaduseks kirjutatud.

Tasub teada, et meie eesmärk on rõõmustada koeraomanikke tõuomase välimiku ja tõule vastava iseloomuga tervete ja rõõmsate terjeritega. Edu kõigile selles tõsises töös.

Anne-Lii Sild

Arendavad mänguasjad LEMMIKLOOMADELE

Nina Ottosson
Sweden
www.nina-ottosson.com

Nutikas Lemmik

www.nutikaslemmik.ee www.facebook.com/NutikasLemmik

NORNA

Disainitud ja toodetud Eestis

Kodutekstiil
Aksessuaarid
Koerte puurimatid
Koerte vestid

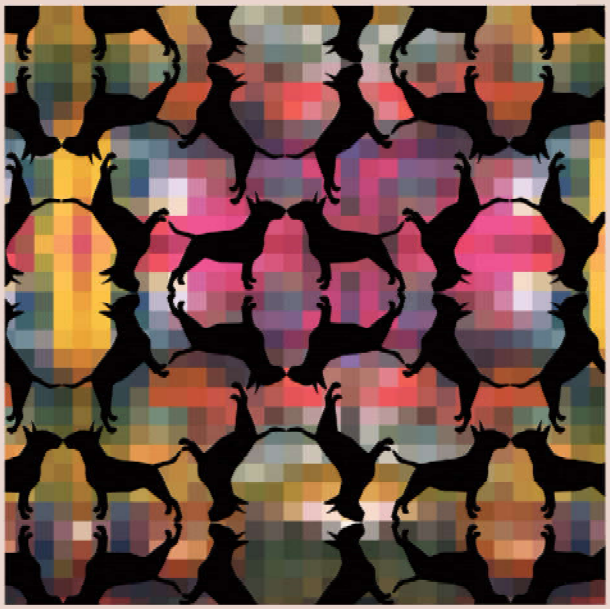

Uued terjerisiluettidega diivanipadjad ja sallid-
täiuslik jõulukingitus terjerisõbrale!

www.facebook.com/NornaCatandDog
https://www.etsy.com/shop/NornaCatandDog

Kangadisainide autor M. Teng

SAKSA JAHITERJER MIISU

Läheneme Türi linnakesele ja leiame kiiresti otsitava objekti - jahimees Aili Pärtel-Beljaevi koos kahe saksa jahiterjeri Ärtu ja Nirgiga meid aias ootamas. Koeri tuleb kiivalt valvata, sest nad ei jäta juhust kasutamata, kui avaneb võimalus tööd otsima minna. Saksa jahiterjer on läbinisti jahikoer, tõu kasvatajad on valdavalt jahimehed ja enamasti müüakse neid kutsikaid sihtotstarbeliseks kasutamiseks. Nad on ühe peremehe koerad, kes kiinduvad jäägitult oma peremehesse ja võõraste suhtes käituvad sageli reserveeritult.

Kui kaua sa saksa jahiterjeritega juba tegelenud oled?

Üheksa aastat.

Miks just saksa jahiterjer, meil on ju takse ja fokse jne?

Jahi jaoks, jahi jaoks. Need ju kõige paremad jahikoerad terjeritest. Nad on head väikesed kaasa võtta ja väga mitmekülgsed tööomaduste poolest. Jahiterjeritega on nii, et nad kas ei meeldi üldse või poevad inimesele hinge nii, et ta on ja jääb.

Mis jahti täpsemalt saab saksa jahiterjeritega meie maal pidada?

Urujahti, linnujahti, suuruluki jahti. Aastas kõige kauem saab jahti pidada just taksi ja terjeriga. Metskitse tohibki ajada ainult nendega, koprajahti saab samuti aastas kõige kauem just nende jahikoertega pidada.

Kuidas Egoza, koduselt Miisu, teie peresse sattus? Ta on ju sündinud Venemaal.

Otsisin endale jahikoera, vaatasin fokse, aga leidsin, et ikka jahiterjerit tahaks. Kuna kohalike kohta räägiti palju kehvast iseloomust, hakkasin internetist otsima, valisin Venemaalt kasvataja, leidsin ilusa ja suurepäraste jahiomadustega isase. Valitud isase pesakonda ootasin kaks aastat. Kutsika mõlemad vanemad olid töötavad jahikoerad, isa pärit Saksamaalt, kellel jahikatsed tehtud rebasele, mägrale ja verejälg. Emal olid tehtud jahikatsed metsseale ja rebasele. Korduvalt toonitati mulle, et tegu on puhtalt tööliinide koeraga, et kas ma ikka sellist tahan. Loomulikult tahtsin, just sellist mul ju vaja oligi.

Mille järgi sa kutsikat valisid?

Ma ei valinudki, ostsin puhtalt nagu põrsa kotis. Sündis ainult kaks kutsikat, minu soov oli, et oleks emane ja saba jäetaks alles. Kui Narvas kutsika puurist välja võtsin, siis esimene asi mida vaatasin - oo, sabaga! Kui mul järsku tuleb kiiks pähe, et temaga näiteks Soome näitusele või katsele minna, siis ilma sabata ju ei saa.

Kuidas ta tundus kutsikana? Oli tema juures midagi erilist?

Ta oli hüperaktiivne ja väga tugeva jahiinstinktiga. Juba neljakuuselt ei saanud teda tehisurust kätte, sest ta lihtsalt polnud nõus välja tulema. Kodus lõi

hambad sisse kõikjale kuhu vähegi andis, ka nahkdiivanile sõna otseses mõttes jooksu pealt. Üks pahandus ajas teist taga vaatamata rangele kasvatusele, sest hirm oli suur, et äkki kasvab üle pea ja ma ei saa temaga hakkama. Kuni kolmanda eluaastani oli ta nagu kutsikas, siis hakkas senine kasvatustöö vilja kandma ja mõistus pähe tulema.

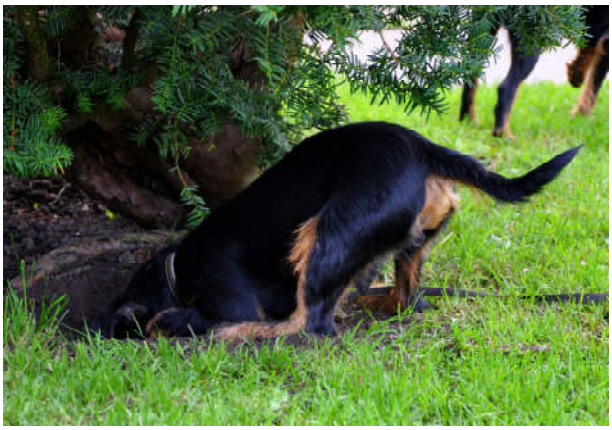

Mis teeb koerast hea jahikoera, kas on midagi spetsiifilist, mille järgi valid?

Ei ole. Arg ei tohi olla. Kui koer on ebakindel ja arg, kui puudub hasart ja huvi liikuvate objektide vastu, siis ei saa küll head jahikoera. Üsna samad kriteeriumid, mille järgi me valime pesakonnast head esindajat. Üliioluline on nende õigeaegne sotsialiseerimine, sest kooselu üle käte lastud jahiterjeriga ei ole meeldiv kellelegi.

Millest lähtudes valisid pesakonnast endale Ärtu?

Ärtu jäi sellepärast, et ta oli ilus ja polnud liiga käre – siis on jälle kasvatamisega probleem, mul ju lapsed ja laste sõbrad. Et minna edasi selle liiniga, kus oleks hea iseloom, head jahiomadused ja välimik toetaks tööomadusi.

Miisu on üks säravamaid tähti meie jahikoerte seas. Millise iseloomuga koer ta oli?

Hea jahikoer on see, kes teab mida peremees tahab ja Miisu oli just selline koer.

Miisu oli täielik püss! Tema on ainuke koer (mul on kääbusšnautsereid, on olnud doberman, taks, tšau-tšau ja lapi põdrakoer), kelle pärast ma nutsin siis, kui ta võtsin, kohe mitu peatäit olen nutnud ja ka siis, kui ta otsa sai. Tavaliselt nutetakse ikka ainult viimase puhul. Ta oli väga kirglik kõigis oma tegemistes. Kartmatu, kuid samas tunnetas, et on väike koer ja mitte hulljulge, alalhoiuinstinkt ja tarkus oodata ära õige hetk päästis ta suurematest vigastustest. Ainult üks tõsisem vigastus oli möödunud talvel kui nad koos Ärtuga rebase urgu läksid – seal sai ikka kõvasti tuuseldada ja tuli tohtri juures lappimas käia. Samuti oli temas üksjagu kadedust, ta pidi alati ESIMENE olema.

Milliseid jahikoerale vajalikke omadusi sa veel Miisu juures täheldasid?

Ülihea orienteerumisvaist, mille ta on pärandanud ka Ärtule. Kui koerad metsas mind ära kaotavad või mina neid, siis nad tulevad auto juurde. GPS-i ei kasuta koerte rajalt maha võtmiseks, see rikub koera ära. Jahikoer peab ise suutma orienteeruda.

Suur veearmastus oli tal ka. Kõik, millest jõud üle käis, tassis veest välja. Samuti suurepärane otsinguvõime ja palju visadust, mis samuti on jahikoerale olulised iseloomujooned.

Miisu oli väga mitmekülgne koer, kes aastatega ainult paremaks läks. Ta oli nõus ajama kõiki ulukeid, keda leidis või kelle jäljele pandi. Kui jäi ette jänes, siis ajas seda, kui metssiga, siis ajas metssiga. Mets ja Miisu kuulusid kokku, seal oli ta nagu omas elemendis.

Kuidas ta teiste koertega käitus ja mis rolli karjas mängis?

Miisu oli väga äge ka teiste koertega ja kui tekkis

võimalus, siis purelemisest ei öelnud kunagi ära – ta ei olnud sellist vaatame-mõtleme tüüpi. Samas ei tahtnud ta võõraste koertega maid jagada kunagi jahisituatsioonis. Kodus pani paika süsteemi „kes kellega käib" – ega ikka kõik omavahel ei klapi. Aga koertega, kellega sõbraks sai, ta sõbraks jäigi ja respekt oli tal endast suuremate koerte vastu.

On mul õigus, et Miisu on üks tituleeritumaid jahiterjereid Eestis?

Ma arvan küll, jahikatsete järgi ja ilmselt ka näitusetulemuste põhjal. Kindlasti on samaväärseid tublisid, kes jahikatsetel ega näitustel pole käinud. Jahiterjeritega ei minda tavaliselt näitustele rohkem kui üks kord jahikoerapassi saamiseks.

Millised jahikatsed on ta läbinud ja mis tulemused kirja saanud?

Rebase peale III järk kaks korda. Metssea II järk, mis on kõva tulemus. Kähriku I järk on tehtud Lätis. Verejälje III ja II järk. Oleks tahtnud veel mägrakatset talle saada, rebasele kõrgemat järku ja samuti koprakatset.

Miisu on ka näitusekoerana tiitleid võitnud: Eesti Juunior Tšempion, Eesti Juunior Võitja 07, Eesti Võitja 07, Eesti Tšempion, Läti Tšempion, Eesti Veteran Tšempion, Läti Veteran Tšempion. Oli ta näituseringis sama kirglik kui jahiradadel?

Talle ei meeldinud üldse näitused. Ta oli ilus koer, hea kasvu ja tugeva luustikuga. Kui ma ta näitusele venitasin, siis ta sealt ikka midagi sai. Turvalisuse mõttes käis nooruses väljaspool ringi suukorviga ja pidin kogu aeg ta kehakeelt lugema. Vanemaks jäädes muutus leebemaks ja saime vajadusel suuliste noomitustega hakkama. Igal võimalusel põgenes puuri, et hakkame juba koju minema ja proovi siis sealt teda välja saada.

Egozal oli kaks pesakonda, kas on ka väärilisi järglasi?

On, on. Esimesest pesakonnast läks üks kutsikas Soome, kes oli ühel aastal parim katsekoer jahiterjerite arvestuses. Viimasest pesakonnast kaks Soome läinud kasvandikku on näidanud ennast seal tublide katse- ja näitusekoertena. Kodus on Ärtu, kes on Miisu teisest pesakonnast. Kõik järglased on töötavad jahikoerad ja selle üle on mul eriti hea meel.

Kuidas Miisu oma kutsikate eest hoolitses, milline ta emana oli?

Esimese pesakonna ajal oli ta noor algaja mamma ja veidi õel oma kutsikate vastu. Teise pesakonnaga oli täiesti teistsugune - kutsikad tegid talle täiega liiga. Muidu nii äge ema oli tõeline mõmm, lasi kutsikatel ennast rebida, vahel rippusid nad lausa tal kõrvade küljes, mis peaks koerale üpris valus olema, aga Miisu kannatas kõik vaikselt ära.

Mis oleks mõned meeldejäävamad hetked Miisut meenutades?

Kui Miisu oli väike, kadus ta põdrajahil ära. Kuulsin, et koerad hauguvad kuskil ja läksin vaatama. Miisut küll seal ei olnud, aga oli haavatud põder – seega kaudselt aitas tema kadumine põdra leida. Ta oli kadunud ikka pool päeva ja lõpuks selgus, et ootas mind seal, kus ta kaduma läks.

Sugulane võttis isase napoli mastifi. Koerad polnud kohtunud ja Miisu, äge nagu ikka, tormas 8-meetrise flexi otsas koera poole, siis tardus, keeras ringi, põgenes minu jalgade vahele ja piilus sealt, et mis suur ja hirmus loom see on. Edaspidi said nad väga hästi läbi, aga see esmakohtumine oli meeldejääv.

Miisu elutee lõppes jahil, niiöelda tööpostil, tema meelistegevuse juures. Mis talle sellel viimasel jahiretkel saatuslikuks sai?

Ilmselt tema uljas süda, mis kopra urus üles ütles. Äkksurm arvatavasti. Ta oli 9-aastane, mis selle tõu kohta polegi nii kõrge vanus. Äkksurma tuleb jahil ja peale jahti ikka vahel ette.

Miisu on oma jälje jätnud nii eduka töökoera kui aretusemasena. Kes on järgmised, kellel panustad?

Eks ikka Ärtu ja loodame, et ka Nirgist asja saab.

Intervjueeris Anne-Lii Sild

Fotod Aili Pärtel-Beljaev ja Margot Oder

pet
city
Ootame Sind Detsembris tutvuma Põhjamaade suurima lemmik-
loomakeskusega! Pood, kliinik, grooming, hotell, treening.
Kõik siin, Rannamõisa tee 8.
www.petcity.ee

VALU

Rahvusvahelise Valu Uurimise Assotsiatsiooni (1979) definitsiooni kohaselt on valu ebameeldiv sensoorne ja emotsionaalne kogemus, mis on seotud olemasoleva või potentsiaalse kudede kahjustusega. 2001. aastal lisati definitsiooni lause: võimetus verbaalselt suhelda ei välista võimalust, et olend võib kogeda valu ja vajab asjakohast valu leevendavat ravi.

Koerte ja kasside valu tuvastamine ja valuravi on läbinud viimase aastakümne jooksul ülimalt suure arengu. Valuravi põhimõtted ja meetodid on viimaste aastate jooksul märkimisväärselt muutunud. Tänapäeval toimitakse valuravis indiviidikohaselt ning keskendutakse eelkõige valu prognoosimisele ja ennetamisele.

Valu on kõige levinum arstiabi otsimise põhjus meditsiinis, seega on tervishoiutöötajate üks olulisemaid eesmärke inimlike kannatuste ja piinade vähendamine. Valu põhjustab kannatusi mitte ainult inimestele, vaid ka loomadele ning on läbi aegade olnud igapäevaseks probleemiks nii tervishoius kui ka ühiskonnas tervikuna.

Miks inimesed tihti ei tule selle peale, et ka loomadel põhjustavad haigused tugevat valu? Kas sellepärast, et loomad ei räägi? See, et imik, väikelaps või siis ka lemmikloom ei räägi, ei tähenda, et ta valu ei tunneks. Tunnustatud ravijuhised koputavad loomaarsti ja loomakliiniku personali südametunnistusele, et valu märkamist ja hindamist tuleb rakendada iga patsiendi puhul. Valu hindamine on üks viiest olulisest parameetrist, mida loomaarst kliinilisel läbivaatlusel alati iga patsiendi puhul peab hindama. Kindlasti oleme märganud, kuidas meilt arst igal visiidil küsib – kas kusagilt valutab? Sama peab loomaarst ka meie lemmiku käest küsima!

Valu on väga keeruline teema. Valu impulsse kannavad edasi närvikiud. Osad kiud kannavad impulsse edasi kiiresti ning seetõttu on stiimuli tekkimise asukoht hästi lokaliseeritud ning seda tunnetatakse terava valuna; teised närvikiud seevastu kannavad impulsse edasi aeglasemalt, mistõttu on kogetav valu tuim ja halvasti lokaliseeritav. Kauakestva, pideva valu või tugeva ning intensiivse valu korral vabanevad närvirakkudest erilised mediaatorained ning tekivad biokeemilised, anatoomilised ja füsioloogilised muutused erinevates rakkudes, mis põhjustavad valu tunde suurenemise, intensiivistumise, ja isegi valu tunde, kui selleks pole reaalset põhjust.

Kõik haigused ja protseduurid, mis põhjustaksid valu teil endal, on valulikud ka teie lemmikul. Kindlasti esineb valu loomal, kes on läbi elanud trauma (autoavarii, kõrgelt kukkumine vms) või operatsiooni (steriliseerimine, kastreerimine). Paljud protseduurid on valusad ka pärast üldanesteesias operatsiooni teostamist nagu näiteks hamba eelmaldamine - loom tunneb valu nagu meiegi. Samuti põhjustab valu ka põletik. Uuringud on näidanud, et degeneratiivse liigestehaiguse tunnused esinevad 60-90% kassidest (Lascelles 2010, Hardie et al. 2002), millest selgub, et tõenäoliselt kannatab kroonilise valu käes väga suur osa eakate kasside populatsioonist.

Valul on palju kahjulikke tagajärgi ning on suur potentsiaal tõsiselt ohustada loomade heaolu. Näiteks võib valu põhjustada südametöö kiirenemist, vererõhu tõusu ja südame rütmihäireid, tõsta organismis hapnikutarbimist ja ahendada veresooni. Valu võib põhjustada ka vere hüübimishäireid - suurenedada verehüüvete tekkimise ja ka verejooksu ohtu. Lisaks mõjutab valu käitumist, kurnab psüühikat, tekitab kontsentratsioonivõime langust ning põhjustab agressiivsust, aga ka depressiooni – jah, ka loomadel võib tekkida depressioon. Valu teeb loomulikult ka tigedaks. See võib olla üks nendest põhjustest, miks meie koerad ja kassid on teinekord nii kurjad.

Märkimisväärne teadustöö on tehtud ja selle tulemusena on leitud, et ebapiisavalt ravitud äge valu põhjustab operatsiooni järgselt

pikenenud taastumist, suurendab operatsioonijärgsete tüsistuste tekkimise ohtu ja on suur riskifaktor kroonilise valu sündroomi kujunemisel. Vaatamata sellele on kliinilises praktikas äge valu operatsioonijärgses perioodis tavaline probleem ja sageli alaravitud.

Kuidas märgata, et teie lemmikul on valu? Selleks, et oma lemmikut aidata, kui tal on tekkinud vigastus või on meie armas sõber lihtsalt vanaks jäänud, peame me teadma, millele tähelepanu pöörata. Tähtis on teada ja meeles pidada, et loomad ei nuta – isegi kui nad seda tahaksid. Samuti nad ei räägi, ega ütle, kust neil valutab. Seega on vajalik tundma õppida nende kehakeelt, märkamaks olulisi muutusi ja tunnuseid, mis aitavad hinnata, kas loom kannatab valu käes. Loomaomanik tunneb oma lemmikut kõige paremini ja teab, kuidas ta tavaliselt on käitunud. Tähelepanu peab pöörama näiteks kehahoiakule, sagedasele asendi muutmisele, aktiivsuse taseme muutumisele, enese puhastamisele, nurrumisele, agressiivsusele, hammustamisele, varjamisele, peitmisele, enesevigastamisele, pidev käppade ja saba lakkumisele jms.

Mida siis valuga teha? Efektiivseim meetod valu vältimiseks on valu ennetada ja ära hoida. Koerte ja kasside valu ravimiseks on olemas efektiivsed farmakoloogilised (valuvaigistavad ravimid) ja ka mittefarmakoloogilised meetodid (jahutav külmakott, soendamine, massaaž jt). Nii nagu inimestel, on ka loomade valu individuaalne. Erinevuste põhjuseks võib olla eelnev kogemus ja selle seotus valuga. Lemmiklooma puhul mõjutab suhtumist valusse ka lemmiku kodune atmosfäär, positiivne keskkond ja õhkkond aitab loomal vähem ebameeldivalt valu tunnetada.

Tänapäeva meditsiinis leitakse, et keegi ei pea valu kannatama - ka mitte loomad. Valitseb kindel seisukoht, et ei ole olemas sellist nähtust nagu “hea valu”. Valu on organismile kahjulik ning seda peab püüdma igati ära hoida, õigeaegselt diagnoosida, ennetada ja ravida.

Operatsiooni järgselt peaks loomaomanik enne loomakliinikust koju naasmist veenduma, et kaasa on pandud valuvaigisti lemmiku jaoks, sest tavaliselt kodus olemasolevad inimeste valuvaigistid (ibuprofeen, aspiriin, paratsetamool) ei sobi loomale manustamiseks. Inimestele mõeldud ravimid näiteks valu, palaviku või põletiku korral kasutamiseks on küll käsimüügiravimid, kuid need on juba väikses koguses lemmikloomale manustades kahjulikud ja põhjustavad mürgistusilminguid.

Kui loomaarst on loomale välja kirjutanud valuvaigisti, siis tuleb järgida soovitatud ravijuhist – manustada ettekirjutatud valuvaigisti kogus regulaarselt soovitatud intervalliga kogu perioodi vältel. Kui valu on muutunud väga tugevaks või lausa väljakannatamatuks, on seda juba raskem kontrolli alla saada ja need juhtumid vajavad sageli eriväljaõppe saanud loomaarsti tähelepanu ja soovitusi.

Paraku on mitmed uuringud näidanud, et veterinaarmeditsiinis pööratakse valule liiga vähe tähelepanu ning seda ei võeta alati tõsiselt – järelikult seda ka ei vaigistata piisavalt. Olge oma lemmiku suhtes tähelepanelikud ja kui tekib kahtlus, et loom võib kannatada valu käes, tuleks kindlasti pöörduda loomaarsti vastuvõtule ning selgitada, mis looma käitumises või olemuses on muutunud. Rääkige täpselt, miks te arvate, et loom võib valu käes kannatada. Valu hindamisel ja ravimisel on eriliselt oluline loomaomaniku ja kliiniku sujuv meeskonnatöö.

Dr. Heli Säre, DVM, PhD, CertVA

Veterinaaria Kliinikum OÜ

Pet City Kliinik

SKYE TERJER SKYE SAAREL EHK METSIK ŠOTIMAA

Mitte igale kasvatajale ei avane võimalust vahetada kutsikaid teise riigi kasvatajatega, kelle juurde pole just lihtne jõuda, aga aretusliinid on kutsuvalt huvitavad. Just selline šanss meil tekkis – saata oma kasvandik Inglismaale ning saada vastu Inglismaa liinidest kutsikas.

Dokumentide vormistamisel selgus, et meie tulevane kutsikas sündis Edinburghi lähistel Šotimaal, kus asub kuulus skye terjeri kuju, ning Skye saar on lausa käeulatuses. Vot see on vast kokkusattumus! Teele!

Saabub kokkulepitud päev. Võtame kaamera, kõik vajaliku kutsika transpordiks ja enda tarbeks minimaalselt asju. Pisut ärevil ees ootavate sündmuste pärast, istume vara hommikul lennukisse. Amsterdamis tuleb meil ümberistumine ja kell 11.00 hommikul jõuame Edinburghi.

Edinburgh võttis meid vastu hämmastavalt ilusa ilmaga ja pärast mõningate takistuste ületamist saime rendiauto ning kihutasime Šotimaaga tutvuma. Algatuseks oli vaja harjuda parempoolse rooli ja vasakpoolse liiklusega.

Kolm tundi sellest õnnelikust päevast kinkisime me Edinburghile. Esimese asjana otsisime üles selle kuulsa kuju - monumendi legendaarsele skye'le.

Greyfriars Bobby oli väike terjer, kes elas 19. sajandil ning sai kuulsaks sellega, et istus 14 aastat omaniku haual, lahkudes sealt ainult korra päevas, et kõrvalolevas kõrtsis süüa. Bobby truudusest vapustatud linnaelanikud püstitasid talle Šotimaa muuseumi juurde väikese monumendi ning temast sai linna omapärane sümbol.

Edinburghi arhitektuur on ilus ja harmooniline, kõik väga väljapeetud stiilis. Hoonetest õhkab ajaloolist hõngu.

Muistse Šotimaa õiget atmosfääri aitavad tekitada ka tegelased, keda kohtasime linna tänavatel.

Linna kõrgeimas kohas asub Edinburghi loss.

Kõige muu põneva kõrval saab seal näha Saatuse Kivi, mille peal krooniti kõik Šotimaa ning seejärel ka Inglismaa kuningad alates 1299 aastast.

Hiljem leidsime veel Walter Scott'i monumendi, millel kõrgub torn, kust avanevad maalilised vaated ümbruskonnale.

Kahjuks oli meie aeg väga piiratud ja terve Šotimaa tuli mahutada pooleteise päeva sisse. Niisiis kohtusime kutsika kasvatajatega, kes andsid meile koera üle ning seejärel võtsime suuna Skye saarele. Idee oli viia Šotimaal sündinud skye terjeri kutsikas tema ajaloolisele kodumaale, mis sai ka teoks tehtud.

Järgmise sihtkohana pärast Edinburghi oli Loch Nessi järv. Salapärane ja võluv. Ja muidugi õnnestus meil kohata legendaarset Loch Nessi koletist.

Ühel järsul kaldal märkasime Urquhart'i lossi varemeid, mida me põgusalt möödaminnes vaatasime ning kiirustasime edasi mööda serpentiine, ikka vasakpoolse liiklusega…

Ümberringi, igal pool, kõikjal – õitsev kanarbik. Meie teele sattus ka haruldaste tõuloomade farm ning sealsed veised ajasid meid lausa naerma – leidsime neis väga palju sarnast skye terjeriga.

Edasi liikudes eraldusime üha rohkem ja rohkem tsivilisatsioonist. Meile hakkas tasapisi avanema just see õige, salapärane ja maagiline Šotimaa oma vihmade, tuulte ja uduga. Peatusime tee ääres, väljusime autost ja kogusime endasse seda muinasjutulist, õhus tunda olevat lummust. Tekkis mulje, et kohe-kohe ilmub kuskilt mingi päkapikk või troll.

Veelkord juhtus meie teele üks loss – Eilean Donan Castle, mis on ehitatud 13. sajandil. See loss on muuhulgas kuulus selle poolest, et filmis „Mägilane" elas seal surematu Duncan MacLeod ja filmis „Liiga kitsas maailm" oli just see loss James Bondi suguvõsa mõisaks.

Veel natuke kannatust ja me jõuame tõotatud sihtmärgini – olime kohe saabumas Skye saarele. Saarele jõudmiseks on kaks võimalust, kas mööda maad üle silla või praamiga üle mere. Meie otsustasime proovida mõlemat varianti ehk minna saarele silda ületades ja lahkuda praamiga.

Tere, Skye saar! Aastatepikkune unistus.

Skye on Sise-Hebriidide suurim saar, mille vanus on umbes 8 miljonit aastat. Tänu vulkaanilisele päritolule iseloomustavad saart erilise kujuga mäed ja erksa roheluse on saar saanud tänu Golfi hoovusele. Skye saarel liikudes üllatasid meid kohalikud lambad – neid võis kohata absoluutselt ettearvamatutes kohtades ja sageli tekkis küsimus, kuidas nad üldse on sinna saanud?

Lõpuks, kui isu täis saarel jalutamisest ning metsiku ja üleva looduse nautimisest, saime aru, et oleme

praamile hiljaks jäänud. Lisaks nähtule tahtsime veel külastada Clan Donald Skye lossi ja see sundis meid ööseks saarele jääma. Hotelli leida polnud kuigi raske. Külalislahke hotelliperemees võttis meid südamlikult vastu ning võimaldas ööbimiseks luksusliku toa. Peale sisutihedat päeva vajasime me kõik puhkust.

Järgmisel hommikul, välja puhanud ja kõhud täis söönud, suundusime lossi vaatama.

Clan Donald Skye loss on tuntud ka selle poolest, et 2014. aastal avas Šoti printsess pidulikult lossiaias skye terjeri monumendi.

Eriti pikalt jalutada me ei jõudnud, kuna pidime tagasi „suurele" saarele minema, oleksime tahtnud küll veel palju vaadata, aga lennuk meid ju ei oota. Saime praamile ning alustasime tagasiteed, jättes saarele killukese oma südamest.

Veel üks koht, millest me ei saanud mööda sõita, oli Harry Potteri filmi järgi kuulsaks saanud raudteesild, mida mööda nõiarong sõitis Hogwartsi. Ja me leidsime selle!

Nüüd algas tõeline võidusõit, sest aega oli katastroofiliselt vähe ja plaane pidime muutma jooksu pealt. Peaeesmärgiks oli jõuda lennukile. Me kihutasime Glasgow'sse, enam ei pannudki tähele vasakpoolset liiklust, mis oli juba harjumuspäraseks saanud. Maastik autoakna taga vaheldus, tahtnuksime veel nädalat, et nautida seda erilist ja mõistatuslikku Šotimaad, kuid ranged ajalised piirangud hoidsid meid nagu tangide vahel.

Ning me jõudsime lennukile!

Olime väsinud, kuid õnnelikud ja lennuk viis meid kiiresti kodupoole - kuigi oleksime soovinud, et see Šoti muinasjutt ei lõpeks. Ja selle imeloo lõppakordiks oli päikeseloojang pilvede peal.

Autorid: Julia ja Mihhail Knut

Fotod: Julia ja Mihhail Knut

LIHTSAD TÕED LEMMIKLOOMATOIDU VALIMISEL

Lemmikute toitumise teemadel on viimasel ajal hakatud üha elavamalt arutelusid korraldama. Kuna meie turg on kuivtoitudest küllastunud, tekib ikka ja jälle päevakorda küsimus - missugune *bränd* on parim? Tegelikult oleks mõistlik lähtuda mitte *brändist* vaid toidu koostisest. Kindel on reegel, et toitumine on indiviidipõhine. See tähendab, et iga isend on omaette maailm - oma eripärade ja iseärasustega ning sama toit ei pruugi sobida isegi ühest pesakonnast pärit koertele. Kuna õige toit on tervise alus, siis tuleks sobiv toit leida võimalikult ruttu. Terjerite seltskond on väga lai ja kirju. Leidub nii suursuguse ja pika karvaga, siidjaid kui ka karmikarvalisi isendeid. Samas on võimsa lihasmassiga koeri või hoopiski hapraid toy-tüüpi tegelasi. Ka elustiililt on terjerid väga erinevad. On aktiivseid agility- ja jahikoeri, aga ka pigem tubase eluviisiga nö. padjakoeri. Toidu valimisel peame seda kõike kindlasti arvestama.

Korraliku lihastoonuse aitavad saavutada kõrget loomset valku sisaldavad toidud. Tavalised *adult* seeria toidud, kus rasva ja valgu suhe jääb vahemikesse rasv 13%-16%, valk 23%-28%, seda protsessi väga ei toeta. Pigem peaks eelistama kõrgema energiasisaldusega toitu, kus rasva on vähemalt 20% ja valku alates 30%. Sellised kõrge energiasisaldusega toidud on viidud tootjate poolt tihti ka erineva nimetuse alla, olgu selleks siis *active, power, sport* või *energy*. Juhime tähelepanu – kontrollige kindlasti analüütilisest tabelist, kas sisu vastab pakendil lubatule. Sellisena üles ehitatud toidud on hädavajalikud talvel õues elavatele koertele. Tihti unustatakse tõsiasi, et talvel peab õues elav koer kulutama ohtralt energiat keha soojuse säilitamiseks. Oleme ilmselt kõik näinud õuekoeri, kelle nii kaunis ja läikiv suvekasukas on talveperioodil pulstis ja muutunud säratuks takuks. Seda saaks aga õige toiduga muuta. Ja veel üks nipp - andke talvel kuivtoit koerale koos sooja veega. Graanuleid pole vaja leotada vaid lisage soe vesi vahetult enne toidu ette andmist. Nii saab koer kohe vajaliku veehulga kätte ja soe vesi teeb külmaga sama mõnusa tunde nagu inimestele sooja tee joomine.

Kõrge energiasisaldusega toidud kuuluvad ka aktiivset sporti harrastavate ja tõsist füüsilist pingutust tegevate töökoerte menüüsse. Kui te harrastate koerasporti selleks, et lemmik ülekaalust vabaneks, siis sellist toitu kindlasti anda ei tohi.

Ülekaalus kutsude toidulauale kuulub toit, kus rasva võiks olla alla 10% ja valku 20% või enam. Sellistes *light* toitudes peab valk olema kõrge selleks, et säilitada lihasmassi ja kaal kaoks rasvkoe arvelt. Suuremas ülekaalus lemmikutele tuleks kuivtoit valida aga koostöös loomaarstiga spetsiaalsest veterinaaria sarjast.

Nahka ja karvkatet toidavad omega-rasvhapped. Selliste toitude koostisest otsime erinevate õlide (kalaõlid, kurgirohuõli, kuningakepiõli jne.) sisaldust. Kaunile karvkattele ja tervele nahale aitavad kaasa ka biotiini, õllepärmi ja tsingi sisaldus toidus. Kui muidu korras naha ja karvaga koerale kipub talveperioodil tekkima kõõm, siis tuleks lisada toidule lõheõli. Sellise murega koertel tuleks üle vaadata ka käpapadjandite olukord ja vajadusel kasutada käpavaha.

Liigeste tervisele mõeldes, oleks hea kui toidus leidub glükoosamiini ja kondroitiini. Eriti oluline on see suurt tõugu, tugeva füüsilise koormusega ja ka eakate koerte menüüs. Mis puudutab eakate koerte toidulauda, siis paljud neile toodetud toidud on vähendatud energiasisaldusega. Valides sobivat toitu oma eakale lemmikule, tuleb mõelda paljudele nüanssidele. Kui teie eakas sõber on igati vitaalne ja rändab teiega koos mööda metsi ja radu, siis kindlasti mingit lahjemat toitu ta ei vaja. Kui aga on vastupidi ja teie lemmik on pigem otsustanud vanaduspõlve patjade vahel mööda saata ja õues käiakse vaid loomulikke vajadusi rahuldamas, siis tuleks talle valida selline toit, kus energiatase on madal ja kiudainete sisaldus kõrgem. On ka selliseid eakaid koeri, kellel lihasmass kipub kaduma ehk nad näevad välja nagu luu ja nahk - sellistele lemmikutele sobib suurepäraselt kutsikatoit.

Tänase päeva suur murelaps on allergiad, mis ei jäta puutumata ka meie neljajalgseid sõpru. Kui ennast pidevalt kratsival või punnilisel lemmikul on parasiiditõrjed tehtud ja meditsiiniline probleem

välistatud, tuleb kindlasti toitumine üle vaadata. Sellisel puhul võib olla tegu valguallergiaga ja üle tuleb vaadata valguallikad. Kõige kiiremini jõuame tulemuseni siis kui toidus on ainult üks valguallikas - olgu selleks siis kana, lõhe või part. Oluline on see, et ei oleks erinevate valkude segu. Kui pakendil on kirjas lammas+riis, võib tihti lisaks lamba valgule toidus leiduda ka näiteks kana (isegi kuni 24%) või kalkunit. Sellisel juhul on võimatu aru saada, mis täpselt allergilist reaktsiooni põhjustab. Kui toidus on kasutatud ainult lambavalku, saame aga ruttu teada, kas olukord läheb paremuse või halvemuse poole. Olukorra halvenedes püüame kasutada teistsuguse valgusisaldusega toitu (näiteks part, hirv või lõhe). Kui oleme leidnud valgu, mis organismile sobib, tuleb pööre paremuse poole ruttu, kuid lõplik paranemine võtab siiski aega. Tänasel kuivtoiduturul müüdavad hüpoallergeense valguga toidud pole imevahendid. Kui siiski koera organism kana valku üldse ei talu, siis hüpoallergeenne ehk muudetud valk olukorda ei päästa. Küll aga muutub olukord siis, kui oleme leidnud sobiva valgu - jõuame muudetud valguga ehk hüpoallergeense toidu kasutamisega positiivsete tulemusteni kiiremini. On olnud ka olukordi, kus tavaline lõhevalk toidus on kutsunud koeral esile allergilise reaktsiooni, kuid vahetades toidu hüpoallergeense valguga lõhetoidu vastu, mingit reaktsiooni ei järgnenud. Teine suur murekoht on teravilja talumatus. Sellise mure puhul on tänasel päeval valida mitmeid teraviljavabu ehk *grain free* toite. Siinkohal tuleb olla ettevaatlik tohutult keeruliseks aetud toitudega ehk kui koostist lugedes on tunne, et kõik mis vähegi tundub tervislik sisaldub konkreetses toidus, siis selline kompott halvas mõttes ei tundu usaldusväärne. Kindlasti on erivajadustega koera puhul lihtsa ülesehitusega toitu riskivabam toidulisanditega sobivaks teha.

Klarika Metsaoru
toitumisnõustaja-koolitaja
PetMarket

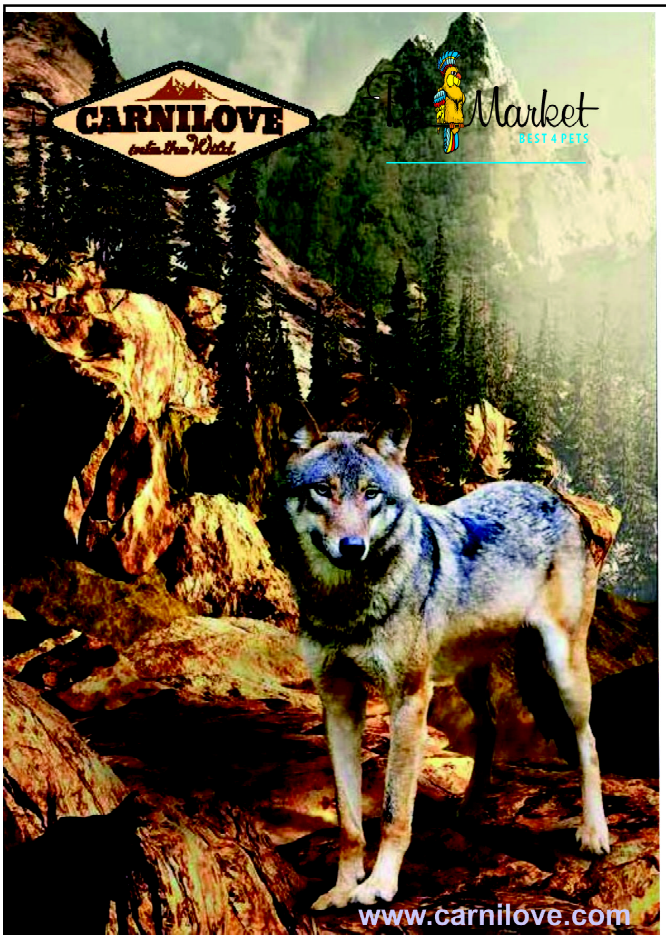

RETSEPTUURI ALUSEKS ALGUPÄRANE TOITUMINE

TERAVILJA - JA KARTULIVABA

KÕRGE LOOMSE VALGU SISALDUS

KÕRGE OMASTATAVUS KOERTE ORGANISMIS

SISALDAB SUURES KOGUSES VAJALIKKE AMINOHAPPEID

www.petmarket.ee

KÜSI JA SULLE VASTAB SIRJE VETS

1. Minu koer läheb lendavale pallile järele, toob selle tagasi, aga mitte minu kätte, vaid jääb seisma paar meetrit minust eemal. Kuidas õpetada, et ta palli lõpuni tooks?

Võtate kaks palli – viskate ühe palli eemale ja kui koer tuleb palliga tagasi, viskate teise palli ja nii edasi. Põhimõte on selles, et algul saab koer preemiaks teise palli, aga mõne aja möödudes saab ta preemiapalli alles siis kui ta annab esimese palli omaniku kätte. Nii lihtne see ongi. Loomulikult oleks ikkagi vaja, et kogenud inimene seda teile enne ette näitab, sest muidu võib jälle midagi valesti minna. Tihti teevad inimesed ka selle vea, et maius on käes juba siis kui koer jookseb palliga teie poole. Loomulikult viskab koer siis palli maha, et teilt maiust saada. Ka premeerida tuleb osata õigesti.

2. Koer oskab häälekalt küsida õuest tuppa, aga toast õue mitte. Õue küsides kasutab koer kehakeelt ja pilkude mängu. Seda mängu ei pane pereliikmed vahel tähele ja siis teeb koer pissi tuppa. Kuidas saaksime oma koera aidata?

Kahjuks pole siin aru saada kui vana on koer. Natuke erinev on kutsika toapuhtaks õpetamine või täiskasvanud koera toapuhtuse hoidmine. Ma usun, et olulisem on see kui kõik pereliikmed tunnetaks seda õiget aega juba ise - see tähendab, et koera peaks alati viima õue natuke enne kui ta seda nõudma hakkab. Nii lahendategi selle probleemi. Sama peaks toimuma ka tegelikult koera õuest tuppa kutsumisega. See peaks kindlasti toimuma siis kui teie seda teete, mitte siis, kui koer seda teilt nõuab. Muidu õpib koer ikka rohkem ja rohkem teile korraldusi jagama.

3. Mida peaks kindlasti peremees teadma ja kutsikas oskama enne kutsikakooli minekut?

Kutsikakooliga liitumiseks ei ole midagi enne teada vaja. Nii inimene kui kutsikas võivad olla puhtad lehed. Kindlasti ütleb teile koolitaja, mida kutsikakooli tuleb kaasa võtta. Muidugi võib mõni koolitaja soovida, et koeral ja peremehel oleks juba mingid oskused, aga minu juurde võivad inimesed tulla ilma mingite oskusteta.

4. Inimene, kellel praktiliselt puudub koerapidamise kogemus (kunagi on vanematel koer olnud) tahab terjeripesakonnast osta kaks kutsikat. Mida sellest arvata - milliseid plusse ja miinuseid näed?

Olen oma konsultatsioonidel palju andnud nõu mitte võtta kahte kutsikat korraga. Erinevates koerapsühholoogia raamatutes ei soovitata kunagi sellist varianti. Tavaliselt soovitatakse üks koer juba välja õpetada ja siis alles järgmine kutsikas perre võtta. Usun ja olen ka praktikas läbi kogenud kui hädas on inimesed kahe kutsika üheaegse sulandamisega inimühiskonda. Sama tegin läbi ka oma peres. Jätsin pesakonnast ühe kutsika endale ja teise sai endale minu tütar. Loomulikult arvestasin, et võib juhtuda see, mis juhtus. Lõpuks olid mõlemad kutsikad minu juures ja uskuge või ei, see töö mida ma pidin tegema, et kutsikad hakkaksid kuuletuma minule, oli väga pikk ja vaevaline. Kui kutsikate ema oli absoluutalluvuses 1,5 aastaselt, siis kutsikad saavutasid samasuguse kuuletumise alles 3-aastastena. See ränk töö oli seda vaeva lõpuks väärt, aga tavainimestel pole kahjuks aega, järjekindlust ja kannatlikkust, et jõuda sellise tulemuseni.

5. Mis on kolm eluks vajalikku oskust (peale puhtuse hoidmise), mida kindlasti igale kutsikale peaks õpetama?

Neid oskusi on ikka päris palju, mida ma nõuaksin enda koeralt või koertelt. Kuid veel olulisem on see, et inimene peab kõigepealt endale selgeks tegema, milline koer ta soovib, et tal oleks ja sellest tulebki alustada. Kodused reeglid tuleb paika panna – ei tohi olla halle toone. Koera jaoks on midagi lubatud või on keelatud ja nii see peab kogu aeg olema. Käitumine väljapool kodu – millisena soovite oma koera näha. Kas tema jalutab teid või teie jalutate teda? Kas koer tormab tervitama iga uut vastutulejat teid järgi vedades või võtab teiega ühendust ja küsib luba minna tervitama? Kas teie koer möödub aedades räuskavatest koertest viisakalt või hakkab vastu räuskama? Need on kõik sellised asjad, mida peab omanik endale selgeks tegema. Kutsika õpetamisega peaks kindlasti alustama kohe kutsika koju tulles. Kutsikas peab ennast alati laskma käsitleda, näiteks käppade puhastamine õuest tulles, hammaste ja kõrvade kontrollimine jn.

Soovin teile edu oma koerte õpetamisel.

NORWICHI TERJER

Päritolu:
Tõug on aretatud Suurbritannias, täpsemalt Norfolki maakonnas. Algselt olid norfolki ja norwichi terjer sama tõug - seda kuni selle ajani kui The English Kennel Club registreeris tõu norwichi terjerina. Norwichi terjeri ajalugu ulatub 100 aasta taha. Selle väikse koera esivanemateks on borderterjer, cairni terjer ning Iirimaalt pärit nn. punane terjer. Esimest korda esitleti tõugu 1912. aasta Richmondi näitusel ning iseseisvat koeratõugu tunnustati esmakordselt 1932. aastal.

Iseloom:
Norwichi terjer on väike ja vahva neljajalgne tegelane, kes ei jäta kedagi ükskõikseks, võludes kõiki oma kutsikaliku väljanägemisega. Nad vajavad enda kõrvale inimest - ühist aega mängudeks, erinevate tegevuste õppimiseks ja regulaarseks treeninguks. Ta on täielikult inimesele orienteeritud koer, valides pigem alati enne inimese oma seltsiliseks kui teise koera. Koerad sobivad peres elama ka mitmekesi, aga olulisele kohale jääb nende elus siiski inimene.
Norwichi terjer on terjerite grupis üks väiksemaid, ta on väljanägemiselt natuke „robustne", tugeva kehaehitusega, sõbralik ja vastupidav kaaslane. Koerad on mugavad reisiseltsilised just oma suuruse tõttu ja neid võib kindlasti kaasata kõigisse oma tegemistesse, kas siis reisides või kohvikuid külastades. Pikad matkad looduses on alati teretulnud. Koerad sobivad ka koeraspordi harrastusteks, kuid see nõuab omanikult piisavalt püsivust ja on kahtlemata motiveeriv koerale.
Lühidalt öeldes - see tõug on küll väike ja vähenõudlik, kuid samas hästi vastupidav ja sobilik inimesele, kellele meeldib oma elu veeta koos väsimatu kaaslasega.

Norwichi terjereid kasvatavad Eestis:

Kennel Phoenix Emperor

www.phoenixemperor.mercurial.pri.ee

kennel Deshima's

118065.edicypages.com

FCI - Standard nr. 72 / 10.01.2011 / Suurbritannia

PÄRITOLUMAA: Suurbritannia KLASSIFIKATSIOON: Rühm 3: Terjerid. Alarühm 2: Madalajalgsed terjerid. Töökatseteta

ÜLDMULJE: Üks väiksemaid terjeritõuge. Madal, tähelepanelik koer. Kompaktse ja tugeva kehaehitusega, jõuline ja hea luustikuga. Võitlusest saadud auväärsed armid ei ole karistatavad.

KÄITUMINE/ISELOOM: Armastusväärse loomuga, ei nori kunagi tüli. Äärmiselt aktiivne ja tugeva kehaehitusega. Rõõmsameelne ja julge.

PEA/KOLJUPIIRKOND: *Kolju:* pisut ümara kujuga, lai. Kõrvade vahel hea laiusega. Üleminek laubalt koonule: Hästi väljendunud.

NÄOPIIRKOND: *Koon*: Kiilukujuline ja tugev. Koonu pikkus on umbes kolmandiku võrra väiksem kui vahemaa kuklakühmust laubalõikeni. Mokad: Liibuvad. Lõuad/hambad: Lõuad on puhtad ja tugevad. Üsna suured ja tugevad hambad. Korrapärane käärhambumus, mis tähendab seda, et ülemised hambad katavad alumisi ja väljuvad lõualuust otse. Silmad: Suhteliselt väiksed, ovaalse kujuga, tumedad. Väljendusrikkad, erksa ja tähelepaneliku ilmega. Kõrvad: Kikkis, asetsevad kolju ülaosas ning üksteisest üsna kaugel. Keskmise suurusega ja teravate otstega. Erutatud olekus täiesti kikkis. Rahulikus olekus võivad olla tahapoole suunatud.

KAEL: Tugev ja hea pikkusega, tasakaalus üldmuljega. Sulandub hea asetusega õlgadesse.

KERE: Kompaktne. Ülajoon: Tasane. *Selg*: Lühike. *Nimme*: Lühike. *Rindkere*: Pikk ja hästi kaardunud roietega rinnakorv. Hea sügavusega.

SABA: Varem oli kupeeritud saba valikuline. *Kupeeritud*: Keskmise pikkusega. Kõrge asetusega, täiendab suurepäraselt tasast ülajoont. Kantakse püstises asendis. *Kupeerimata*: Mõõduka pikkusega saba, mis annab koerale tasakaalustatud üldmulje. Sabatüvi on jäme ja otsa suunas läheb saba peenemaks. Peab olema võimalikult sirge. Kantakse reipalt, ent mitte liiga uljalt. Täiendab perfektselt tasast ülajoont.

JÄSEMED/ESIJÄSEMED: *Küünarnukid*: Asetsevad kere lähedal. *Küünarvarred:* Jalad on lühikesed, jõulised ning sirged. *Kämblad* (kämblaliigesed): Tugevad ja püstise asetusega. *Esikäpad*: Ümarad, heade padjanditega ning kassilikud. Suunaga ettepoole nii seistes kui liikudes.

TAGAJÄSEMED: *Üldmulje*: Laiad, tugevad ja lihaselised. *Põlveliigesed* (põlved): Hea paindega.

Kannad (põialiigesed): Madala asetusega kannad, tugeva tõukejõuga. *Tagakäpad*: Ümarad, heade padjanditega ning kassilikud. Suunaga ettepoole nii seistes kui liikudes.

KÕNNAK/LIIKUMINE: Esijalad peavad liikumisel olema suunatud otse ette, tagajalad liiguvad mööda sama trajektoori. Kannad on paralleelsed ja painduvad nii, et padjandid paistavad.

KARVKATE:/KARV: Tugev, traatjas, sirge, kerele liibuv, paksu aluskarvaga. Kaelal pikem ja karmim moodustades nägu raamiva krae. Karv pea peal ja kõrvadel on lühike ja pehme, välja arvatud väiksed

vurrud ning kulmud.

VÄRVUS: Kõik punased, nisukarva, mustad ja pruunid või hallisegused (grizzle) toonid. Valged märgised või laigud on ebasoovitavad.

SUURUS: Ideaalne turja kõrgus: 25 cm.

VEAD: Kõiki kõrvalekaldeid eeltoodud nõuetest tuleb lugeda vigadeks ning nende tõsiduse hindamisel tuleb arvestada konkreetse kõrvalekalde ulatust ning võimalikku mõju koera tervisele ja heaolule.

DISKVALIFITSEERIVAD VEAD: Agressiivsus või liigne argus; Füüsiliste ja käitumuslike kõrvalekalletega koerad diskvalifitseeritakse.

NB! Isastel peab olema kaks nähtavalt arenenud ja täielikult munandikotti laskunud munandit.

Koeraomanikud Norwichi terjerist

1. Miks valisid just selle tõu?

Triinu: Tegemist pidi olema väikest kasvu koeraga, kellele ei oleks ahistav korteris elamine.

Kaire: Mulle sobis nii välimus kui ka iseloom.

Karin: Ei aja karva ja oli sobilikus suuruses.

2. Kust said informatsiooni kasvataja kohta?

Triinu: Esmase info kasvataja kohta sain koeranäitusel.

Kaire: Näitustel käies ja Internetist.

Karin: Olin ise aktiivne ning otsisin Internetist, kuniks leidsin kasvataja Siiri Ernesaksa kodulehele.

3. Kas on miski, mis selle tõu iseloomu juures häirib? Kas on on tekkinud probleeme, millega sa alguse arvestada ei osanud (karvahooldus, toitumine vms)?

Triinu: Ei, sest tegin eelnevalt päris suure kodutöö ära.

Kaire: Tervis.

Karin: Muljet avaldas kahtlemata terjeri isepäisus ja väga tugev natuur.

4. Nüüd, kus peres kasvab vahva terjer- kas oskad välja tuua selle tõu positiivseid külgi?

Triinu: Kasvult võib ta olla küll väike, aga hingelt tohutult suur - ta on parim sõber.

Kaire: Aktiivne, mugav ja natuke napakas musiautomaat.

Karin: Väga intelligentne ja õpihimuline.

5. Kas ja kui, siis millisele perele julgeksid Norwichi terjerit soovitada?

Triinu: Soovitan inimesele, kelle jaoks koer tähendab sõprust, kasvatamine kindlakäelisust ja väljas käimine pikki jalutuskäike.

Kaire: Ikka julgen ja kui meeldib koer/tõug, siis pole tähtsust, milliste harjumustega on pere.

Karin: Kindlasti soovitan!

INIMENE ÕPIB KOGU ELU. KRISTIINA JA JOHNNY LUGU

Ühel imekaunil hallil talvepäeval, üle pika-pika aja, olin töölt kodus ja haige. Kuna seda juhtub üliharva ja palavik polnud väga kõrge, otsustasin lapsele kooliminekuks küüti pakkuda. Hommikumantel seljas, villased sokid ja Crocsid jala otsas, istusime autosse. Kõhutunne ütles, et pane igaks juhuks retuusid ka jalga - kuula oma kõhutunnet! Mina kuulasin.

Võtsime Johnny ka kaasa, seltsis lõbusam. Koolisõit ei ole küll eriti pikk, umbes kilomeeter - nii tore oli niiviisi last kooli viia, sõitsime nagu mustlaslaager. Kooli ette jõudes, soovisime teineteisele head päeva, nautisin hetke.

Vaadates kõrvalistmele, märkasin lapse poolt autosse unustatud asju - hüppasin välja, lõin autoukse tagantkätt kinni ja andsin pojale koti üle. Ise veel rõõmustasin, et küll läks hästi.

Johnny oli tagaistmelt esiistmele hüpanud ja käpakesega käsipiduri kõrval olevale nupule vajutanud, mis väljast sissetungijate eest uksed suleb! Mina - haige, hommikumantlis, retuuside otsas villased sokid ja Crocsid külma talveilmaga kooli ees, auto käib ja koer autos - nuta või naera. Sel hetkel tahtsin nutma puhkeda.

Õnneks oli mobiiltelefon hommikumantli taskus. Tegin ühe nutulaulu kõne mehele. Mees andis nõu, et mine nüüd koju ja võta teised autovõtmed, küll saad uksed lahti. Ega tema ju teadnud, et olin Crocsides ja hommikumantlis. Ühesõnaga, pidin iga hinna eest koju tagasi saama, et varuvõtmed tuua - auto käib ja Johnny autos.

Mis mul muud üle jäi, hääletasin! Õnneks sain kohe esimese auto peale - leidus tuttav inimene, kes mind koju viis, seal ära ootas, kooli juurde tagasi tõi ja seejärel ise lahkus. Mina, suurt indu täis, et varuvõtmega see õudus lõpetada. Vajutan pulti, mis te arvate, kas sain autouksed lahti - Ei SAANUD! Nüüd nutsin! Proovisin autouksi avada nii puldist kui ka võtmega keerates, aga mitte midagi ei juhtunud!

Lihtsalt pidin midagi välja mõtlema ja mõistsin, et nüüd saab mind aidata ainult Johnny! Alustasin sellise mänguga, et kui liigun kõrvalistuja ukse juurest ümber kapoti juhipoose ukse juurde, liigub Johnny minuga kaasa ja tema käpake vajutab uksed jälle lahti. Käpp sealjuures peaks tabama just seda nupu osa, mis uksed avab - Johnny jaoks täpisteadus või mis!? Oi kuidas jooksin ja oi kui lõbus Johnnyl oli - ei juhtunud mitte midagi peale selle, et hingasin sisse palju külma õhku, mida sel hetkel kõige vähem vajasin.

Puhkasin ja alustasin uut *roundi*. Kui olin jõudnud järgmise *roundi* lõpusirgele, otsustas Johnny mind läbi eesmise ukseklaasi väga lähedalt vaadata, astus ukse käetoele, pani oma käpakese aknaklaasi elektrilülitile ja vajutas akna lahti.

Nüüd ei olnud mul aega enam mõelda - hüppasin poole kerega aknast sisse, lükkasin üliinimliku jõuga koera auto tagaistmele ja avasin seestpoolt ukse. Tõepoolest, ma ei mõelnud mitte midagi, vaid ainult tegutsesin ja väga kiiresti tegutsesin.

Johnny oli üllatunud, kogedes minu reaktsiooni, sest ausalt - ta lausa lendas auto tagaistmele. Johnny päästeoperatsioon oli saanud õnneliku lõpu!

Õppetund juhtunust mulle ja minu perele: oled haige, siis ole kodus haige ja koer reisib autos alati oma puuris.

Soovin kõigile mõnusat ja lõbusat lustimist koos koertega!

Kristiina

Terjerite Johnny ja Tralla perenaine

PÄNTSU LUGU

Umbes kuus aastat tagasi, ühel kohutavalt tormisel veebruaripäeval, sündis meie lõuna-vene lambakoeral keisrilõikega pesakond.

Mulle oli see esmakordne kogemus, seitse elusat kutsikat soojenduskottide vahel saapakarbis, asusume kliinikust kodu poole teele, ilm ikka tohutult tuisune ja liiklus närvesööv. Pooleldi magav ema tõsteti pagasiruumi ja mina kobisin saapakarbiga tagaistmele, käsi üle seljatoe koera rindkerel, et mingitki kontrolli kurnatud ema üle hoida ja samas piilusin ärevalt kutsikaid.

Olime poolele teele jõudnud, kui äkki tundsin, et midagi on valesti ja pöördusin vaatama - koera limaskestad olid tumelillad ja hingamine muutus järjest harvemaks. Hüüatasin mehele, et ots ringi ja tagasi, haarasin telefoni ja helistasin, et kliinik oleks valmis meid kohe vastu võtma. Selleks ajaks oli Päntsu hingamine lakanud ja mu tundlik käsi ei registreerinud enam mingit südametegevust.

Läksin uskumatult endast välja, ma ütleks, et hetkeks lausa paanikasse. Olen üle 30 aasta töötanud anestesioloogi ja intensiivravi arstina ning suure hulga inimesi elule tagasi toonud. Paanika sellises situatsioonis oli täiesti kohatu – aga see oli ju MINU KOER ja koertega mul sellises situatsioonis kogemust polnud! Tagasi maa peale tõi mind mehe käratus: „võta ennast kokku ja tee seda, mida teed haiglas!" Tõesti, üle istme seljatoe oli võimalik tõsta koera pead nii, et sain kunstlikku hingamist teha ja seejärel südant masseerida. Töötasin palehigis, kuid positiivset tulemust ei järgnenud – koer oli täiesti elutu ja saapakarp unustuse hõlma jäänud. Liikluses oli kohutav kaos, lõputu autode rodu praktiliselt seisis. Kuidas mu mees veerand tunniga kliiniku juurde tagasi jõudis, ma ei tea, sest polnud aega ringi vaadata. Sõiduteed mööda ilmselt mitte.

Olime just kliiniku hoovi keeranud kui tegin viimased tugevad ponnistused ja uskumatu - Päntsu hakkas hingama. Saime ruttu sisse hapniku ja tilga alla, mina toppisin loomaarsti korraldusel kutsikaid tissi otsa. Ema küll hingas ja süda töötas, kuid mingeid teadvuse ilminguid polnud ja aeg oli jälle tublisti edasi tiksunud. Kahtlaselt pikk tundus see teadvusetuse periood, pöördusin veterinaari poole küsimusega, et mis prognoosi ta hetkel näeb ja sellele ma kuigi lootusrikast vastust ei saanud. Vastus tuli hoopis Päntsult – ta tegi silmad lahti ja oligi elule tagasi pöördunud.

Teine katse koju sõita õnnestus juba paremini. Sellise vimka viskas minu lõunavenelane palju aastaid tagasi. Päntsu elab siiani õnnelikku koeraelu ja täidab usinasti oma valvurikohustusi. Selle koera elu päästis juhuste kokkusattumine, et minul olid mingidki erialased oskused ja autoroolis oli endine rallisõitja. Paraku ei saa alati heale õnnele loota, aga tänapäeval on kõigil võimalus ka esmaabi praktilise poolega märksa rahulikumas situatsioonis tutvust teha. Kasutage seda võimalust!

Anne-Lii

SIIS KUI SEKUNDID LOEVAD-TAASELUSTAMISE TÖÖTUBA

Tule õpi, kuidas aidata oma lemmikut
20. detsembril kell 12.00
PetCity Kliinikus,
Rannamõisa tee 8, Tallinn

Kursuse eesmärk on õpetada lemmiku elu päästmist elustamisvõtetega. Koolituse viib läbi veterinaaranestesioloog/erakorralise meditsiini arst dr. Heli Säre.

Lisainfo ja registreerimine:
e-post: kart.ojasaar@petcitykliinik.ee

AGILITRICK

Agilitrick on ainulaadne ja hoogne takistusterada, kus on palju võimalusi liikumiseks erineva võimekusega keskmistel ja väikesekasvulistel koertel. Koerad arenevad seda spordiala harrastades füüsiliselt väga kiiresti. Treenime nii kiirust, täpsust, julgust, püsivust, sõnakuulekust kui ka iseseisvat mõtlemist.

Kasutusel olevaid takistusi muudame vastavalt vajadusele ja teeme neid ka järjest keerukamaks, mis on koerte edasiarenemiseks väga vajalik. Hüppetakistused on läbitavad nii alt kui ka pealt ja neid on mitmes erinevas kõrguses ja raskusastmes. Tunnelid on erineva läbimõõdu ja pikkusega, lisaks on täidetud tunnelid, kuhu on sisse konstrueeritud lisatakistused, mida peab läbima hüpates või ninaga lükates. On tunnelid, millele on lisatud mitu sisse- ja väljapääsu, et arendada koeral julgust ja otsustusvõimet, samuti on nendega hea õppida paremat ja vasakut käsklust.

Poomid ja A-takistused on koerte vaieldamatud lemmikud, ka neid on meil erinevate suuruste, kõrguste ja kaldenurkadega. Slaalomirada on eraldi elementidega, nii on meil võimalik moodustada erinevaid kujundeid, et slaalomirada põnevaks muuta. Harjutame slaalomit A-, O-, U-, V-, S- ja T-kujunditega ning koer õpib tempot kiirendama või vähendama, et rada korrektselt läbida. Igal treeningul on uus rada, nii on koertel ja omanikel uus olukord ja seda läbides tuleb peale kiiruse ja täpsuse ka tähelepanelik olla.

Rühmas on kuni kümme koera ja rada saab läbida ühekaupa. Samal ajal õpivad teised koerad trikke või mängivad koerte nuputamismänge. Nuputamismänge on meil ligi nelikümmend erinevat, ning võimaldab õppida sellel püsimist ja sõitu. Sageli alahindavad koeraomanikud oma koera ja ei suuda uskuda, kui arenemisvõimelised nende neljajalgsed sõbrad on.

2015. aasta kevadel toimus esimene klubisisene võistlus XS- ja S-klassis. Osalema tulid nii trennikoerad kui ka koerad väljastpoolt klubi. Kokku osales 26 koera. XS-klassis tuli esimeseks kolmeaastane chihuahua Dixie ja koerajuht Merilin. S-klassis võitis kaheksa-aastane austraalia terjer Missy ja koerajuht Anne-Lii

Trenni soovitan tulla kindlasti pärast kutsikakooli, et põhioskused oleksid juba omandatud. Samuti on oluline, et koer oleks eelnevalt viibinud võõraste koertega ühisel territooriumil. Nii saame turvaliselt trenni teha ja ei pea aega kulutama tavapärasele sotsialiseerumisele. Ühe hooaja trennis käinud koerad saab vabalt panna lähestikku poomil istuma, mis on koertele üsna raske ülesanne, sest ka omanikud peavad neist eemalduma. Koerad, kes on pikemalt trennis käinud ja omavahel tuttavad, tulevad trenniruumis toime rihmastamata, neil on kerge rada läbida ja uusi trikke õppida.

Treenerina on mul hea meel vaadata koerte ja omanike trenniruumi sisenemist, seda teevad nad rõõmsal meelel ja on kohe valmis uut omandama. Hästi õnnestunud trikk teeb koera rõõmsaks ja omaniku uhkeks.

Koeraspordiklubi Koerus

Treener Krista Laanet

ETÜ BalTer Võitja 2015 erinäituse tulemused

BEST IN SHOW

kohtunik pr. Olga Dolejšova, Tšehhi

1. Welshi terjer - **AK MIL VISTA JUBILEE JIVE**, om. Agnes Roos, Eesti

2. Fox terjer, karmikarvaline - **STROZZAVOLPE HAPPY HOUR,** om. Erna Sundström & Mikko Sundström, Soome

3. Staffordshire bullterjer - **MAGICPOWER'S SOLOSON**, om. Taru Ropponen, Soome

4. West Highlandi terjer - **ARAMIS SNIEGELIS**, om. R. Stuckaite, Leedu

BEST IN SHOW BEEBI

kohtunik pr. Zsuzsanna Petik Ungari

1. Jack Russeli terjer - **TSARODEJ JACK OLE**, om. Riitta Ajanto, Soome

2. West Highlandi terjer - **PERHAPS PETUNIA**, om. Kerttu Rahe ja Siret Sügis, Eesti

3. Yorkshire terjer - **SILVER FLAME DOUBLE FLASH**, om. Jaana Lagun, Eesti

4. Skye terjer - **ESGIA'S SULA BASSANA**, om. Julia Knut & Mihhail Knut, Eesti

BEST IN SHOW KUTSIKAS

kohtunik hr. Frantisek Polehna, Tsehhi

1. Staffordshite bullterjer - **JASPER JARY'S FARM**, om. Hannele Pook, Eesti

2. Airedale'i terjer - **ALOIZ DELI LEONA MORANTA**, om. Anna Antonova, Valgevene

3. Ameerika Staffordshite terjer - **JOHNNY DEPP BLU-DIAMOND-ROSE**, om. Marianna Kanõsheva, Eesti

4. Welshi terjer - **AK MIL VISTA PRICELESS POWER**, om. Anu-Sirje Keerd, Eesti

BEST IN SHOW JUUNIOR

kohtunik hr. Frantisek Polehna, Tsehhi

1. Kääbus bullterjer - **LET'S GO POTSU DE NOTSU EOS TANAGROS**, om. Margot Oder, Eesti

2. Fox Terjer, karmikarvaline - **STROZZAVOLPE TIGER LILY**, om. Irmeli Honkanen, Soome

3. Iiri Pehmekarvaline Nisuterjer - **KEMPSUN COWBERRY**, om. Jani Hassellund & Nelly Hassellund & Mikko Kemppainen, Soome

4. Austraalia terjer - **JASKARIN SATELLITE OBERON**, om. Merja Laine & Saija Reiman-Walldén & Krista Riihelä, Soome

BEST IN SHOW VETERAN

kohtunik Pr. Zsuzsanna Petik, Ungari

1. Šoti terjer - **HOCLINE'S JACKPOT**, om. Kerttu Rahe & Kristina Krall, Eesti

2. Fox terjer, karmikarvaline - **STROZZAVOLPE HAPPY HOUR**, om. Erna Sundström & Mikko Sundström, Soome

3. Austraalia terjer - **TRUOZZY'S HAND IN HAND**, om. Anne-Lii Sild, Eesti

4. Borderterjer - **KARIMÄEN JACKPOT**, om. Anna Mäkinen, Soome

BEST IN SHOW KASVATAJA

kohtunik Pr. Olga Dolejšova Tsehhi

1. Welshi terjer - **AK MIL VISTA**, om. Anu-Sirje Keerd, Eesti

2. Jack Russeli terjer - **LET'S ROCK**, om. Karoliina Bly, Soome

3. Cairni terjer - **ROCCO'S COLLAR**, om. Leena-Maija Pärssinen, Soome

4. Skye terjer - **BUCKWHEATER'S**, om. Hanna Granlund, Soome

BEST IN SHOW PAAR

kohtunik pr. Zsuzsanna Petik Ungari

1. Cairni terjer -**WINTER WAVE GOLDSBORO & WINTER WAVE CARMEN** , om. Ilona Vasilonoka, Läti

2. Šoti terjer - **BALLADA BRAVE & SAVE & VACHERON CONSTANTIN BRAVE & SAVE**, om. Kerttu Rahe & Siret Sügis, Eesti

3. Jack Russeli terjer - **LET'S ROCK IF I HAD YOU & LET'S ROCK I'M YOURS** , om. Gracia Aakala & Niina Artes, Soome

4. Inglise kääbusterjer (must piirdega) - **STONEMEADOW'S GREAT MAGIC & STONEMEADOW'S PIXIE DUST**, om. Jaana Immonen, Soome

„Terjeripäev 2015“ Tallinna Lauluväljakul
Esindatud oli 25 tõugu. Täname ürituse toetajaid: Nutikas Lemmik, Advance, Norna, Pet City, Pet City Kliinik, Tiina Jürjo ja Krista Laanet.
Suur tänu jäbiviijatele Keiu ja Steiv Silmale ning kõigile osalejatele.

"Miski ei liiguta Sind nii ...
... nagu üks õige
Jack Russelli terjer!"

Tempokaid pühi soovib
Eesti Jack Russelli Terjerite
Tõuühing

Eesti Ameerika Staffordshire´i Terjerite Tõuühing

Rahulikke Jõulupühi kõigile terjeritele!

Kristine Maria
&

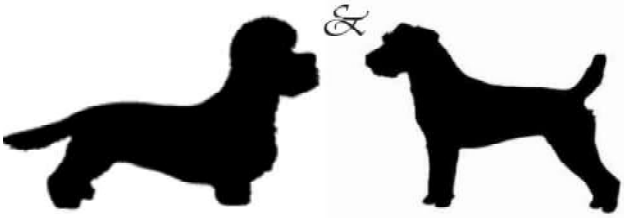

Dandie Dinmonti & Jack Russelli terjerid

Rahulikke jõule
ja
HEAD UUT AASTAT!

Katja ja Valeri
ning
pere airedaled
Lera, Robin, Kira, Bert ja Marta

EESTI TERJERIUHING
1993
Rõõmsat jõuluaega ja rohkesti kordaminekuid aastal 2016!

Kaunist jõuluaega
ja HEAD UUT AASTAT!
kennel AK Mil Vista

HOOGSAT JÕULUAEGA KÕIGILE !
KENNEL DESHIMA`S

Häid jõule
ja toredat aastavahetust!
Soovivad Eesti austraalia terjerid

Armsad sõbrad!
Soovime teile rahulikku jõuluaega
ja tujukõllast aastavahetust!
Tervitavad
AIVI JA JACK
AK MIL VISTA JUBILEE JAZZ

Et iga kodu oleks
armastust täis!
Voltans kennell Austraalia Siliterjerid
www.voltanskennel.com

Kauneid jõule!
Head ja teguderohket Uut Aastat!
Koeraga kool!
Koerte koolitaja Sirje Vets

Targaks ei sünnita!
Ootame sind **KOERUSE** Kutsikakoolis!

www.koerus.ee

Agilitrick teeb koera kiireks, julgeks, targaks ja õnnelikuks!